

INKLYUZIV TA'LIM MUHITIDA O'QUVCHILARNING JISMONIY TARBIYAGA QIZIQISHINI SHAKLLANTIRISHNING PEDAGOGIK TEXNOLOGIYALARI

Islomova Marjona Hamid qizi

JDPU talabasi

Email:islomovamarjona81@gmail.com

Annotatsiya. Maqolada aholi salomatligini mustahkamlash va sog'lom turmush tarzini shakllantirish, sog'lom va jismonan barkamol avlodni tarbiyalashning dolzarb masalalari, Gender yondoshuv asosida o'quvchilarning jismoniy tarbiya faniga qiziqishini shakllantirishning pedagogik shartlari ochib berilgan.

Tayanch so'zlar: inklyuziya, sport, jismoniy madaniyat, jismoniy tarbiya, mashg'ulotlar motivatsiya, sog'lom turmush tarzi, qiziqish.

Dunyoning rivojlangan mamlakatlari ta'lim tizimida shaxsning jismoniy madaniyatini shakllantirish dolzarb vazifa hisoblanadi. Aholining sog'lom turmush tarzini targ'ib qilish va jismoniy faolligini oshirish, yoshlar tarbiyasini yuksaltirish, aholi salomatl igini mustahkamlash uchun shart-sharoit yaratish borasida keng ko'lamli ilmiy-tadqiqot ishlari olib borilmoqda. Shaxsning jismoniy faolligini oshirish va uning ongiga sog'lom turmush tarzi tamoyillarini joriy etishga qaratilgan tadqiqotlar Janubiy Koreya, Xitoy, Yaponiya, AQSH, Germaniya va boshqa mamlakatlarda ommaviy va sport tadbirlari asosida olib borilmoqda. Sport nafaqat jismoniy rivojlanish omili, balki intellektual va ma'naviy kamolotni ta'minlash vositasidir. Sport va jismoniy tarbiya mashg'ulotlariga gender yondoshuvi zamonamizning muhim talabidir. Ma'lumki, 2015-yilda Janubiy Koreyaning Incheon shahrida bo'lib o'tgan Butunjahon ta'lim forumida qabul qilingan 2030-yilgacha rivojlanish deklaratsiyasi "O'smir o'quvchilar o'rtasida gender roli ko'nikmalarini va gender rolini o'zlashtirishni jadal rivojlantirish"ga chaqiradi».

O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining 2020-yil 20-noyabrdagi "Aholining sog'lom turmush tarzini qo'llab-quvvatlash va jismoniy faolligini oshirishga doir qo'shimcha chora-tadbirlar to'g'risida"gi 735-son qarorida belgilangan vazifalarni amalga oshirish maqsadida bu boradagi ilmiy izlanishlar belgilandi. Shuni inobatga olgan holda, jismoniy tarbiya sohasidagi davlat siyosatining asosiy maqsadi aholi salomatligini mustahkamlash va sog'lom turmush tarzini shakllantirish, sog'lom va jismonan barkamol avlodni tarbiyalashning dolzarb vazifasi etib belgilandi. Bunday sharoitda jismoniy madaniyatning o'quv intizomi va

shaxsning har tomonlama rivojlanishining muhim tarkibiy qismi sifatidagi mavqei sezilarli darajada oshadi.

Bunday sharoitda jismoniy madaniyatning o'quv intizomi va shaxsning har tomonlama rivojlanishining muhim tarkibiy qismi sifatidagi mavqei sezilarli darajada oshadi. Jismoniy tarbiya va sportning moddiy-texnik bazasini yaxshilash, jismoniy tarbiya darslari sonini ko'paytirish, ta'lim standartlarini qondirish uchun talablar darajasini oshirish keng qamrovli yondashuvga asoslangan vazifadir. Ushbu masalani faqat o'quv jarayonining ijtimoiy-gumanitar yo'nalishi g'oyasini faol amalga oshirish asosida hal qilish mumkin.

O'smirlik davrida ong va o'z-o'zini anglash ma'lum darajaga yetib, konseptual tafakkur o'zlashtiriladi, axloqiy tajriba to'planadi, turli ijtimoiy rollar o'zlashtiriladi, o'z taqdirini o'zi belgilash doirasida shaxsiyat shakllanadi. Qiziqishni kuchayishi, rivojlanishi, chuqurroq va ko'p qirrali bo'lishi mumkin. Demak, qiziqish inson energiyasining doimiy katalizatori (kuchaytirgichi) hisoblanadi: u yoki faoliyatni amalga oshirishni osonlashtiradi, yoki ixtiyoriy harakatni rag'batlantiradi, sabr-toqat, qat'iyatlilik, jasurlikni namoyon etishga yordam beradi.

Har bir o'quvchi o'zi uchun qulay va mos bo'lgan natijaga yo'naltirilgan bo'lishi kerak, uning yutug'i o'zi tomonidan idrok etilishi va o'qituvchi, sinfdoshlar va otalar tomonidan muvaffaqiyat, o'quvchining o'zi ustidan qozongan g'alabasi sifatida baholanishi kerak. Barcha o'quvchilar turli topshiriqni bajargach, o'qituvchining yordami bilan bu holatni baholashlari kerak. Har qanday natija bilan ular o'qituvchidan ma'qullash va dalda kutishlari kerak.

Bolalar bilan ishlashda o'qituvchi shuni unutmasligi kerakki, o'quvchilarning harakat qobiliyatlarini shakllantirish va jismoniy xislatlarini rivojlantirishga ta'sir qiluvchi motivatsiya ularning asab tizimining kuchiga (ayniqsa, qo'zg'alish nuqtai nazaridan) bog'liqdir.

Amaliyot shuni ko'rsatadiki, masalan, oddiy ta'lim motivatsiyasi o'rganish qobiliyati va rivojlanishini oshiradi, asab tizimi zaif bolalarda vosita sifati, kuchli asab tizimiga ega bo'lgan bolalarda esa o'yin va raqobat faolligi muhimroqdir. Turli xil o'qitish usullari kuchli va zaif asab tizimiga ega bo'lgan odamlarning o'rganish qobiliyatiga ham turli xil ta'sir ko'rsatadi. Turli sinflarda va turli maktablarda o'quvchilarning motivatsiyasi ham farqlanadi. Bu ko'pgina omillarga bog'liq: maktabning moddiy-texnik bazasi, jismoniy tarbiya mashg'ulotlari o'qituvchisining shaxsiyati, uning pedagogik mahorati, iqlim va geografik sharoitlari, sinfdagi, oiladagi tarbiyaviy ishlarning xususiyatlari, ijtimoiy muhit. o'quvchilarning jismoniy va texnik tayyorgarligi va boshqalar.

Maktab o'quvchilarining tashqi motivatsiyasi, afsuski, ko'pchilik uchun asosan, o'zo'zidan, o'qituvchilar orasida to'liq amalga oshirilmagan usullar, vositalar, usullar va sharoitlarda shakllanadi. Shu bilan birga, pedagogik tajriba shuni

ko'rsatadiki, darsda sinf bilan ishlashda, birinchi navbatda, jismoniy mashqlarni bajarish uchun o'quvchilarning ichki ijobiy motivlarini maqsadli ravishda rivojlantirish uchun ta'sir qilishning frontal usullarining real imkoniyatlaridan maksimal darajada qat'iylik bilan foydalanish kerak.

Jismoniy tarbiya mashg'ulotlariga faol qiziqishni saqlab qolish uchun harakatni o'rganishda ham, uni takomillashtirishda ham o'quvchiga tegishli ma'lumotlarni muntazam ravishda taqdim etish kerak. Ushbu ma'lumot, albatta, uni bajarayotgan shaxs uchun muayyan mashqning ahamiyatini ochib berishi kerak. Jismoniy tarbiya darslarida o'quvchi dars natijalari uchun mas'uliyatni o'z zimmasiga olishi, muvaffaqiyatsizlikni ma'lum qobiliyatlar yo'qligi bilan emas, balki o'z harakatlarining yetarli emasligi bilan izohlashi zarur. Faqat bu holatda, ichki motivatsiya va darslarga qiziqish muvaffaqiyatli shakllanadi. Biroq, albatta, o'quvchi individual, qulay va bir vaqtning o'zida progressiv ko'rsatkichlarni, amalga oshirilishi mumkin bo'lgan mashqlar, vazifalar, talablar va boshqalarni, ya'ni motivatsiyaning maqbul usullarini tanlashi kerak.

ADABIYOTLAR:

1. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining "Sog'lom turmush tarzini keng tatbiq etish va
1. ommaviy sportni yanada rivojlantirish chora-tadbirlari to'g'risida" 2020-yil 30-oktabrdagi PF-6099-son Farmoni
2. O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining 2020-yil 20-noyabrdagi "Aholining
3. sog'lom turmush tarzini qo'llab-quvvatlash va jismoniy faolligini oshirishga doir qo'shimcha
4. chora-tadbirlar to'g'risida"gi 735-son qarori
5. <https://nsportal.ru/shkola/fizkultura-i-sport/library/2021/01/10/formirovanie-interesa-kzanyatiyam-fizicheskoy-kulturoy>
6. https://znanio.ru/media/gendernye_osobennosti_podrostkovogo_vozrasta-71329
7. Alekhina, S. V. Inclusive education of children with disabilities. [Electronic resource] // URL: <http://www.DoorinWorld/Stat/3772> Ekzhanova E.A., Strebelieva E.A. Program of pre- school educational institutions of a compensatory type for children with intelligence disorders. Correctional training and education. - M.: Enlightenment, 2003. - 271 p. 3. Obukhova S.N. Conditions for learning the visual activities of children with disabilities. Modern pedagogical education. Scientific Electronic Library "Cyberleninka" №10.2019 4. Luhter, D. L. Problems of inclusive education [Text] / D. L. Lukhter // Materials.